

Αριθμός 1348/2023

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤ΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 16 Νοεμβρίου 2020, με την εξής σύνθεση: Ιωάννης Γράβαρης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Στ΄ Τμήματος, Βαρβάρα Ραφτοπούλου, Κασσιανή Μαρίνου, Σύμβουλοι, Σταυρούλα Λαμπροπούλου, Δημήτριος Τομαράς, Πάρεδροι. Γραμματέας η Αικατερίνη Ρίπη.

Για να δικάσει την από 23 Ιανουαρίου 2019 αίτηση:

της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που εδρεύει στην Αθήνα (Κότσικα 1^Α και Πατησίων 70), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Νικόλαο Τέλλη (Α.Μ. 2717 Δ.Σ. Θεσσαλονίκης), που τον διόρισε με πληρεξούσιο και ο οποίος κατέθεσε δήλωση, σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν. 4509/2017, περί μη εμφανίσεώς του,

κατά της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «L' OREAL HELLAS A.E.», που εδρεύει στη Νέα Ιωνία Αττικής (Λεωφόρος Εθνικής Αντιστάσεως 39^Α), η οποία παρέστη με τους δικηγόρους: α. Σταμάτη Δρακακάκη (Α.Μ. 24050) και β. Δημήτριο Γιαλούρη (Α.Μ. 28435), που τους διόρισε με πληρεξούσιο και οι οποίοι κατέθεσαν δηλώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν. 4509/2017, περί μη εμφανίσεώς τους.

Με την αίτηση αυτή η αναιρεσείουσα Επιτροπή επιδιώκει να αναιρεθεί η υπ' αριθ. 4047/2018 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της εισηγήτριας, Παρέδρου Σταυρούλας Λαμπροπούλου.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε στις 16.11.2020 σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και στις 9.12.2020

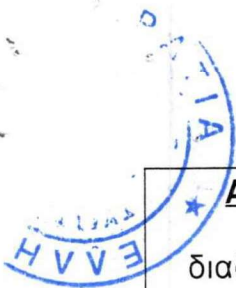
./.

σε διάσκεψη εξ αποστάσεως, με τη χρήση υπηρεσιακών τεχνολογικών μέσων, και

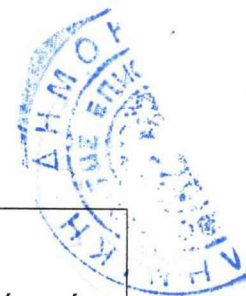
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, η οποία έχει ασκηθεί, κατά νόμον, χωρίς καταβολή παραβόλου, ζητείται η αναίρεση της αποφάσεως 4047/2018 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με την οποία έγινε δεκτή προσφυγή της αναιρεσίβλητης εταιρείας κατά της υπ' αριθμ. 646/6.4.2017 αποφάσεως της Ολομέλειας της αναιρεσεύουσας Επιτροπής Ανταγωνισμού. Με την τελευταία αυτή απόφαση είχε επιβληθεί εις βάρος της εταιρείας με την επωνυμία «L' OREAL PRODUITS DE LUXE HELLAS A.E.», της οποίας η αναιρεσίβλητη είναι καθολική διάδοχος (απορρόφηση δια συγχωνεύσεως), πρόστιμο 2.624.145,30 ευρώ, για παράβαση του άρθρου 1 του ν. 703/1977 και του άρθρου 81 της ΣυνθΕΚ (ήδη άρθρου 101 της ΣΛΕΕ), και είχε υποχρεωθεί η εν λόγω εταιρεία να παύσει τη διαπιστωθείσα παράβαση και να την παραλείπει στο μέλλον, με την απειλή χρηματικής ποινής ποσού 10.000 ευρώ για κάθε ημέρα καθυστέρησης συμμόρφωσης.

2. Επειδή, στην παράγραφο 3 του άρθρου 53 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), όπως αυτή αντικαταστάθηκε αρχικώς με το άρθρο 12 παρ. 1 του ν. 3900/2010 (Α' 213) και στη συνέχεια με την παράγραφο 2 του άρθρου 15 του ν. 4446/2016 (Α' 240), ορίζονται τα εξής: "3. Η αίτηση αναίρεσεως επιτρέπεται μόνον όταν προβάλλεται από τον διάδικο, με συγκεκριμένους ισχυρισμούς, που περιέχονται στο εισαγωγικό δικόγραφο, ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ότι υπάρχει αντίθεση της προσβαλλομένης αποφάσεως προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου είτε προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου. Το απαράδεκτο του προηγούμενου εδαφίου καλύπτεται, εάν μέχρι την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης περιέλθει εγγράφως σε γνώση του δικαστηρίου με πρωτοβουλία του

διαδίκου, ακόμη και αν δεν γίνεται επίκλησή της στο εισαγωγικό δικόγραφο, απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου είτε ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου, που είναι αντίθετη προς την προσβαλλόμενη απόφαση”. Επιπλέον, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του αυτού άρθρου 53 του π.δ. 18/1989, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 παρ. 1 του ν. 3900/2010, “4. Δεν επιτρέπεται η άσκηση αίτησης αναιρέσεως, όταν το ποσό της διαφοράς που άγεται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι κατώτερο από σαράντα χιλιάδες ευρώ [...]”. Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, προκειμένου να κριθεί παραδεκτή αίτηση αναιρέσεως, απαιτείται η συνδρομή των προϋποθέσεων και των δύο ως άνω παραγράφων, και του ελάχιστου δηλαδή κατά την παράγραφο 4, ποσού της διαφοράς, και των αναφερομένων στην παράγραφο 3 προϋποθέσεων σχετικά με τη νομολογία (από την παγία νομολογία, βλ. ΣτΕ 1873/2012 επτ.). Επομένως, και επί διαφοράς με χρηματικό αντικείμενο που καλύπτει το ελάχιστο νόμιμο όριο των 40.000 ευρώ, ο αναιρεσείων βαρύνεται, επί ποινή ολικού ή μερικού απαραδέκτου της αιτήσεώς του, με τη δικονομική υποχρέωση να τεκμηριώσει, όπως απαιτείται από τις ανωτέρω διατάξεις, με ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς, περιλαμβανόμενους στο εισαγωγικό δικόγραφο, είτε ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας επί συγκεκριμένου νομικού ζητήματος, δηλαδή επί ζητήματος ερμηνείας διατάξεως νόμου ή γενικής αρχής του ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου, η οποία (ερμηνεία) είναι κρίσιμη για την επίλυση της ενώπιον του αναιρετικού αγόμενης διαφοράς, είτε ότι η κρίση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως επί συγκεκριμένου νομικού ζητήματος, η επίλυση του οποίου ήταν αναγκαία για τη διάγνωση της υπόθεσης, έρχεται σε αντίθεση προς παγιωμένη ή, πάντως, μη ανατραπείσα νομολογία, επί του αυτού ακριβώς (και όχι απλώς παρόμοιου) νομικού ζητήματος και υπό τους αυτούς όρους αναγκαιότητας για τη διάγνωση των σχετικών υποθέσεων, ενός τουλάχιστον εκ των τριών ανωτάτων

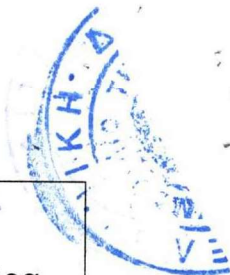

δικαστηρίων (Σ.τ.Ε., Α.Π., Ελ.Σ) ή του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου ή προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου (ΣτΕ 1129/2020, 696/2020, 2903/2019, 2876/2019 κ.ά.). Τέλος, δεν αρκεί για τη θεμελίωση, κατά τ' ανωτέρω, του παραδεκτού της αίτησης αναιρέσεως, η επίκληση αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλων δικαστηρίων, η οποία δεν αποτελεί περιεχόμενο των ως άνω περί του παραδεκτού ειδικών ισχυρισμών του αναιρεσείοντος, αλλά γίνεται επ' ευκαιρία και σε επίρρωση απλώς του βασίμου προβαλλόμενων λόγων αναιρέσεως (ΣτΕ 1182/2020, 2599, 1778, 1372, 930, 125/2019, 2395/2018 κ.ά).

3. Επειδή, ο ν. 4722/2020 (ΦΕΚ Α' 177/15.9.2020), με τον οποίο, μεταξύ άλλων, κυρώθηκε η από 10.8.2020 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου «Επείγουσες ρυθμίσεις αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών του Εθνικού Συστήματος Υγείας, προστασίας από τη διασπορά του κορωνοϊού COVID-19, στήριξης της αγοράς εργασίας και διευκόλυνσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας» (Α' 177), ορίζει στο άρθρο 71, με τον τίτλο «Ειδικές δικονομικές ρυθμίσεις για το Συμβούλιο της Επικρατείας, το Ελεγκτικό Συνέδριο και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια», ότι, «1. Για το χρονικό διάστημα από τις 16 Σεπτεμβρίου 2020 έως και τις 31 Δεκεμβρίου 2020 κατά την εκδίκαση των υποθέσεων: α) στο Συμβούλιο της Επικρατείας, οι διάδικοι έχουν, κατά παρέκκλιση των κείμενων δικονομικών διατάξεων, προθεσμία επτά (7) ημερών, από την ημερομηνία της συζήτησης, για την προσκόμιση εγγράφων νομιμοποίησης, την υποβολή γραμματίου προείσπραξης και την κατάθεση υπομνήματος [...]».

4. Επειδή, εξάλλου, ο ν. 703/1977, «Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού» (Α' 278) δεν περιλαμβάνει ρύθμιση περί παραγραφής για την επιβολή κυρώσεων εκ μέρους της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Στο άρθρο 42 του νεότερου σχετικού νόμου 3959/2011, «Προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού», (ΦΕΚ Α' 93/20.4.2011) ορίζονται τα εξής: «Παραγραφή για την επιβολή

κυρώσεων”, 1. Οι παραβάσεις των διατάξεων του παρόντος νόμου που παρέχουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού την αρμοδιότητα να επιβάλει κυρώσεις υπόκεινται σε πενταετή προθεσμία παραγραφής. 2. Η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα διάπραξης της παράβασης. Ωστόσο, αν μια παράβαση είναι διαρκής ή έχει διαπραχθεί κατ’ εξακολούθηση, η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα παύσης της παράβασης. 3. Η παραγραφή που ισχύει για την επιβολή προστίμων διακόπτεται από κάθε πράξη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή της αρχής ανταγωνισμού κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία αφορά στη διερεύνηση ή σε διαδικασίες κατά της συγκεκριμένης παράβασης. Η διακοπή της παραγραφής ισχύει από την ημερομηνία κοινοποίησης της πράξης σε μια τουλάχιστον επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων που μετείχε στην παράβαση. [...] 5. Η παραγραφή αρχίζει εκ νέου ύστερα από κάθε διακοπή. Ωστόσο, η παραγραφή συμπληρώνεται το αργότερο την ημέρα παρέλευσης προθεσμίας ίσης με το διπλάσιο της προθεσμίας παραγραφής, υπό την προϋπόθεση ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν έχει επιβάλει πρόστιμο. [...]”. Εξάλλου, στην παράγραφο 6 του άρθρου 50 του τελευταίου ως άνω νόμου, με τον τίτλο “Μεταβατικές Διατάξεις”, ορίζεται ότι, “Η παραγραφή του άρθρου 42 καταλαμβάνει και τις παραβάσεις που έχουν τελεστεί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου και δεν έχουν αποτελέσει αντικείμενο καταγγελίας ή αυτεπάγγελτης έρευνας ή αιτήματος έρευνας του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας”. Εξάλλου, στο άρθρο 25 του Κανονισμού 1/2003 του Συμβουλίου, «για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης» (ΕΕ L 1/4.1.2003), με τον τίτλο “Παραγραφή για την επιβολή κυρώσεων”, ορίζονται τα ακόλουθα: “1. Οι εξουσίες που ανατίθενται στην Επιτροπή δυνάμει των άρθρων 23 και 24 υπόκεινται στις ακόλουθες προθεσμίες παραγραφής: α) τρία έτη για τις παραβάσεις των διατάξεων σχετικά με τις αιτήσεις παροχής πληροφοριών ή τη διενέργεια ελέγχων, β) πέντε έτη για

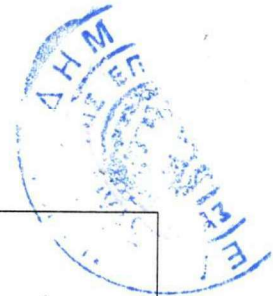
όλες τις υπόλοιπες παραβάσεις. 2. Η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα διάπραξης της παράβασης. Ωστόσο, αν μια παράβαση είναι διαρκής ή έχει διαπραχθεί κατ' εξακολούθηση, η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα παύσης της παράβασης. 3. Η παραγραφή που ισχύει για την επιβολή προστίμων ή χρηματικών ποινών διακόπτεται από κάθε πράξη της Επιτροπής ή της αρχής ανταγωνισμού ενός κράτους μέλους η οποία αποβλέπει στη διερεύνηση ή σε διαδικασίες κατά της παράβασης. [...] 5. Η παραγραφή αρχίζει εκ νέου μετά από κάθε διακοπή. Ωστόσο, η παραγραφή επέρχεται το αργότερο την ημέρα παρέλευσης προθεσμίας ίσης με το διπλάσιο της προθεσμίας παραγραφής, υπό την προϋπόθεση ότι η Επιτροπή δεν έχει επιβάλει πρόστιμο ή χρηματική ποινή. Η προθεσμία αυτή παρατείνεται κατά χρονικό διάστημα ίσο με το χρόνο αναστολής της παραγραφής κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 6. 6. Η παραγραφή που ισχύει για την επιβολή προστίμων και χρηματικών ποινών αναστέλλεται για όσο καιρό η απόφαση της Επιτροπής αποτελεί αντικείμενο εκκρεμούσας διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου". Παρόμοιες διατάξεις περιλαμβάνονταν και στον προΐσχύσαντα Κανονισμό 2988/74 του Συμβουλίου, «περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως και εκτελέσεως των αποφάσεων στους τομείς του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας» (ΕΕ L 319/29.11.1974).

5. Επειδή, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, με αφορμή τις με αριθμ. πρωτ. 1126/24.2.2006 και 4559/19.7.2006 καταγγελίες της εταιρείας «NOTOS COM. ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ Α.Ε.Β.Ε.» προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού, η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού διενήργησε αυτεπάγγελτη έρευνα, που άρχισε τον μήνα Ιούλιο του 2006, σύμφωνα με την οποία, ανάμεσα στις εταιρείες «ESTÉE LAUDER HELLAS A.E.», «ΓΡ. ΣΑΡΑΝΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε. ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ, ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ, ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ», «L' OREAL PRODUITS DE LUXE HELLAS A.E.» (καθολικός διάδοχος της οποίας

είναι η αναιρεσίβλητη), «PARFUMS CHRISTIAN DIOR HELLAS A.E.B.E.», «ΓΕΡΟΛΥΜΑΤΟΣ COSMETICS A.E.», δραστηριοποιούμενων στον τομέα της χονδρικής εμπορίας καλλυντικών υψηλής ποιότητας και τιμής, με σύνολο μεριδίων στη σχετική αγορά καλύπτουν εν πολλοίς ποσοστό 100%, και την «NOTOS COM. ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ A.E.B.E.», υπήρξε συμφωνία ή συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική για καθορισμό ενιαίας έκπτωσης σε όλα τα οικεία προϊόντα έως 50%. Επίσης, οι ως άνω εταιρείες, εκτός από την «PARFUMS CHRISTIAN DIOR HELLAS A.E.B.E.», χρησιμοποιούσαν τη χορήγηση πιστωτικών σημειωμάτων στην εμπορική τους πολιτική. Διαπιστώθηκε, περαιτέρω, ότι ανάμεσα στις εν λόγω εταιρείες χονδρικής πώλησης είχε λάβει χώρα οριζόντια, καρτελικού τύπου, σύμπραξη, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την επιβολή οριοθέτησης είτε τιμής είτε εύρους τιμής λιανικής πώλησης, προβαλλόμενης ενίοτε είτε ως συνιστώμενης ή προτεινόμενης είτε ως μέγιστης/ανώτατης. Κατόπιν αυτών, η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού εξέδωσε, στις 6.4.2017, την επίδικη υπ' αριθμ. 646/2017 απόφαση, με την οποία επέβαλε, μεταξύ άλλων, εις βάρος της ήδη αναιρεσίβλητης, καθολικής διαδόχου της «L' OREAL PRODUITS DE LUXE HELLAS A.E.» (απορρόφηση δια συγχωνεύσεως), πρόστιμο 2.624.145,30 ευρώ, για παράβαση των διατάξεων του άρθρου 1 του ν. 703/1977 και του άρθρου 81 της ΣυνθΕΚ (ήδη άρθρου 101 της ΣΛΕΕ), με την αιτιολογία ότι συμμετείχε, μαζί με τις εταιρείες «ESTÉE LAUDER HELLAS A.E.», «ΓΡ. ΣΑΡΑΝΤΗΣ A.B.E.E. ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ, ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ, ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ», «PARFUMS CHRISTIAN DIOR HELLAS A.E.B.E.», «NOTOS COM. ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ A.E.B.E.» και «ΓΕΡΟΛΥΜΑΤΟΣ COSMETICS A.E.», σε απαγορευμένη οριζόντια σύμπραξη περί καθορισμού εκπτώσεων, με αποτέλεσμα τον έμμεσο καθορισμό εύρους τιμών λιανικής, κατά την έννοια των εν λόγω διατάξεων, τουλάχιστον κατά το χρονικό διάστημα από τον Ιανουάριο του έτους 2005 έως και τον μήνα Αύγουστο του έτους 2006 και, συγκεκριμένα,

τουλάχιστον για 1 έτος και 8 μήνες (ήτοι από 1.1.2005 έως και 31.8.2006). Επίσης, με την ίδια πράξη, υποχρεώθηκε η αναιρεσίβλητη να παύσει τη διαπιστωθείσα παράβαση και να παραλείπει αυτήν στο μέλλον, με την απειλή επιβολής χρηματικής ποινής 10.000 ευρώ για κάθε ημέρα καθυστέρησης συμμόρφωσης προς την απόφαση αυτή, από την ημέρα δημοσίευσής της. Η αναιρεσίβλητη άσκησε προσφυγή κατά της ως άνω πράξεως της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Το διοικητικό εφετείο, με την αναιρεσιβαλλόμενη ήδη απόφαση, έκρινε επί της εν λόγω προσφυγής ότι, ο ισχύων κατά τον κρίσιμο χρόνο προαναφερθείς ν. 703/1977 δεν προβλέπει προθεσμία παραγραφής όσον αφορά στις παραβάσεις των άρθρων 1 και 2 αυτού του ίδιου ή των άρθρων 81 και 82 της ΣυνθΕΚ (ήδη άρθρο 101 της ΣΛΕΕ), ούτε δε, περαιτέρω, χρόνο παραγραφής της εξουσίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού να καταλογίζει σε επιχειρήσεις τέτοιες παραβάσεις και να επιβάλλει σε αυτές ένα ή περισσότερα από τα αναφερόμενα στο άρθρο 9 αυτού μέτρα. Αντιθέτως, κατά το εφετείο, προθεσμία παραγραφής προβλέπεται στο άρθρο 25 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου (ΕΕ 2003, L 1/4-1-2003), καθώς και στο άρθρο 42 του, μη εφαρμοζόμενου, εν προκειμένω (άρθρο 50 παρ. 6 αυτού), νεότερου ν. 3959/2011 (Α' 93). Εν όψει των ανωτέρω, το εφετείο, κατ' επίκληση της αποφάσεως 1976/2015 του Συμβουλίου της Επικρατείας, έκρινε ότι, η αρχή της ασφάλειας του δικαίου η οποία κατοχυρώνεται τόσο στο Σύνταγμα όσο και στο πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο, ως γενική αρχή αυτού, επιβάλλει, ιδίως, τη σαφήνεια και την προβλέψιμη εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου του ανταγωνισμού, στο πλαίσιο του οποίου πρέπει να τηρείται με ιδιαίτερη αυστηρότητα, δεδομένου ότι πρόκειται για διατάξεις που μπορούν να έχουν σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις στους ενδιαφερόμενους. Ειδικότερα, κατά το εφετείο, η ως άνω θεμελιώδης αρχή απαιτεί να μην μπορεί να τίθεται επ' αόριστον εν αμφιβόλω η κατάσταση του επιχειρηματία, όσον αφορά στην εκ μέρους του τήρηση των κανόνων του δικαίου του ανταγωνισμού. Συνακόλουθα, όπως

κρίθηκε, για τον καταλογισμό παραβάσεων των κανόνων αυτών και, περαιτέρω, για την επιβολή στον παραβάτη οποιουδήποτε από τα δυσμενή μέτρα που προσδιορίζονται στο άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 703/1977, απαιτείται να εφαρμόζεται προθεσμία παραγραφής, η οποία πρέπει να ορίζεται εκ των προτέρων και να είναι επαρκώς προβλέψιμη από τον ενδιαφερόμενο επιχειρηματία. Η παραγραφή αυτή πρέπει, επίσης, κατά τα κριθέντα, να έχει εύλογη διάρκεια, δηλαδή να συνάδει προς την αρχή της αναλογικότητας, ώστε, αφενός, να επιτρέπει τον αποτελεσματικό έλεγχο της τήρησης των ως άνω κανόνων, χωρίς, όμως, να ενθαρρύνει τυχόν απραξία της Επιτροπής Ανταγωνισμού και, αφετέρου, να μην αφήνει τους επιχειρηματίες έκθετους σε μακρά περίοδο ανασφάλειας δικαίου και στον κίνδυνο να μην είναι πλέον σε θέση, μετά την παρέλευση μακρού χρόνου, να αμυνθούν προσηκόντως έναντι σχετικών κατηγοριών. Συνεπώς, σύμφωνα με την κρίση του διοικητικού εφετείου, δεν συνάδει προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου η παράλειψη πρόβλεψης στον ν. 703/1977 (και γενικά στην ημεδαπή νομοθεσία) παραγραφής σε σχέση με τις παραβάσεις των άρθρων 1 και 2 του νόμου αυτού ή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ήδη άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ), καθώς και σε σχέση με την εξουσία της Επιτροπής Ανταγωνισμού να καταλογίζει σε επιχειρήσεις τέτοιες παραβάσεις και να τους επιβάλει κάποιο από τα μέτρα του άρθρου 9 παρ. 1. Περαιτέρω, όπως κρίθηκε, σε υπόθεση όπως η παρούσα (όπου αποδόθηκε στην αναιρεσίβλητη παράβαση του άρθρου 1 του ν. 703/1977, καθώς και του άρθρου 81 της ΣυνθΕΚ, ήδη 101 της ΣΛΕΕ), είναι κατ' αναλογία εφαρμοστέοι οι κανόνες περί παραγραφής του Κανονισμού 1/2003, η εφαρμογή δε αυτή μπορούσε να προβλεφθεί επαρκώς από έναν συνετό και επιμελή επιχειρηματία. Με το σκεπτικό αυτό το εφετείο δέχθηκε την προσφυγή. Ειδικότερα, κατά την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, δεδομένου ότι η ένδικη παράβαση φέρεται να τελέσθηκε έως και τις 31.8.2006, ενώ η προσβληθείσα απόφαση (υπ' αριθμ. 646) της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού εκδόθηκε στις

6.4.2017, κατά τον χρόνο εκδόσεως της τελευταίας είχε παρέλθει από την παύση της παράβασης χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δέκα ετών. Συνεπώς, κατά το εφετείο πάντοτε, η διαπιστωθείσα παράβαση και οι επιβληθείσες σε βάρος της αναιρεσίβλητης διοικητικές κυρώσεις, καθώς και η εξουσία της Επιτροπής Ανταγωνισμού να τη διαπιστώσει και να επιβάλει τις ένδικες κυρώσεις, είχε, κατά τον χρόνο έκδοσης της οικείας ως άνω πράξης, παραγραφεί, σύμφωνα με τις, κατ' αναλογία εφαρμοστέες, διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 1 περ. β' και παρ. 5 του Κανονισμού 1/2003, περί πενταετούς και, κατ' ανώτατο όριο, δεκαετούς παραγραφής, ενώ, δεν προέκυπτε, ούτε, άλλωστε, προβαλλόταν, ότι σχετική με την παρούσα υπόθεση απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού αποτέλεσε αντικείμενο εκκρεμούσας διαδικασίας ενώπιον δικαστηρίου. Κατά την περαιτέρω δε ειδικότερη κρίση του εφετείου, η παράλειψη πρόβλεψης στον - ισχύοντα κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο - ν. 703/1977 παραγραφής σε σχέση με τις παραβάσεις των άρθρων 1 και 2 του νόμου αυτού ή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ήδη άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ), καθώς και σε σχέση με την εξουσία της Επιτροπής Ανταγωνισμού να καταλογίζει σε επιχειρήσεις τέτοιες παραβάσεις και να τους επιβάλλει κάποιο από τα μέτρα του άρθρου 9 παρ. 1 του ίδιου ως άνω νόμου, δεν συνάδει προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου, η δε επικληθείσα από την ήδη αναιρεσείουσα Επιτροπή, βάσει ενωσιακής νομολογίας, ελευθερία του νομοθέτη ως προς την επιλογή του χρόνου παραγραφής «δεν μπορεί, σε καμμία περίπτωση, να φτάνει, σε ένα κράτος δικαίου, έως το απαράγραπτο της παράβασης, στο οποίο οδηγεί εν προκειμένω η μη πρόβλεψη χρόνου παραγραφής, ούτε, βέβαια, μπορεί να δικαιολογηθεί η ως άνω έλλειψη από λόγους που αφορούν στην οργάνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού (μεγάλος φόρτος εργασίας, περιορισμένη στελέχωση, δυσκολίες διερεύνησης υποθέσεων κλπ). Ως εκ τούτου», καταλήγει το εφετείο, «και ανεξαρτήτως του ότι η ένδικη παράβαση δεν εμπίπτει στη μεταβατική ρύθμιση (άρθρο 50 παρ. 6)

του ήδη ισχύοντος ν. 3959/2011, με τον οποίο προβλέφθηκε το πρώτον παραγραφή για τις παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού, είναι, κατ' αναλογία, εφαρμοστέοι οι προεκτεθέντες κανόνες περί παραγραφής του Κανονισμού 1/2003, χωρίς τούτο να θίγει τη θεσμική και δικονομική αυτονομία των αρμόδιων διοικητικών αρχών, [...] αφού, σε κάθε περίπτωση, δεν εφαρμόζονται, εν προκειμένω, ευθέως οι διατάξεις αυτές αλλά κατ' αναλογία, προκειμένου να τηρηθεί η αρχή της ασφάλειας δικαίου». Με το σκεπτικό αυτό ακυρώθηκε με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση η ανωτέρω πράξη της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

6. Επειδή, η υπό κρίση αίτηση ασκήθηκε στις 23.1.2019 και, ως εκ τούτου, διέπεται, ως προς το παραδεκτό της από τις προπαρατεθείσες διατάξεις του ν. 3900/2010· το δε χρηματικό αντικείμενο της διαφοράς είναι ανώτερο του απαιτούμενου κατά τις διατάξεις αυτές ελάχιστου ορίου των 40.000 ευρώ (2.624.145,30 ευρώ). Η αναιρεσείουσα Επιτροπή Ανταγωνισμού στο πλαίσιο του προτασσόμενου στο αναιρετήριο πρώτου λόγου αναιρέσεως, προβάλλει τους ισχυρισμούς, ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πάσχει διότι, αφενός μεν στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή της μεταβατικής διατάξεως του άρθρου 50 του ν. 3959/2011, κατά την έννοια της οποίας, παραβάσεις που έχουν τελεστεί πριν από την έναρξη ισχύος του ν. 3959/2011, ήτοι υπό την ισχύ του ν. 703/1977, και έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο καταγγελίας ή αυτεπάγγελτης έρευνας ή αιτήματος έρευνας του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, δεν υπόκεινται σε παραγραφή· ότι, δηλαδή, το εφετείο δέχθηκε πως για την ένδικη περίπτωση ήταν εφαρμοστέα αναλόγως η, περιλαμβάνουσα προθεσμία παραγραφής, διάταξη του άρθρου 25 του Κανονισμού 1/2003, η διάταξη όμως αυτή είναι πανομοιότυπη με αυτήν του άρθρου 42 του μη διέποντος την παρούσα διαφορά ν. 3959/2011· ότι το εφετείο, συνεπώς, κατέληξε εσφαλμένως στην αναλογική εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 25 του

Κανονισμού 1/2003 χωρίς αφενός μεν να θέσει ζήτημα αντισυνταγματικότητας της ως άνω μεταβατικής διατάξεως του άρθρου 50 του ν. 3959/2011, αφετέρου δε χωρίς να αιτιολογεί πώς θα μπορούσε να προβλεφθεί από έναν συνετό και επιμελή επιχειρηματία η αναλογική εφαρμογή του άρθρου 25 του ως άνω Κανονισμού· και ότι εξάλλου, η απόφαση ΣτΕ 1976/2015, στην κρίση της οποίας βασίσθηκε η αναιρεσιβαλλομένη, μη εκδοθείσα στο πλαίσιο σχετικής νομολογιακής πρακτικής, είναι αντίθετη με το ενωσιακό δίκαιο, αφού σύμφωνα με τη νομολογία του Δ.Ε.Ε., ο εθνικός νομοθέτης δεν κωλύεται να ρυθμίσει, στις υποθέσεις του δικαίου του ανταγωνισμού, ζητήματα παραγραφής με διαφορετικό τρόπο από ό,τι τα οριζόμενα στο ενωσιακό δίκαιο, στην περίπτωση δε αυτή, το ενωσιακό δίκαιο δεν δύναται να εφαρμοσθεί ούτε αναλογικά, αφού, η αναλογική εφαρμογή μιας ρύθμισης προϋποθέτει αφενός ακούσιο κενό δικαίου, αφετέρου νομικά κρίσιμη ομοιότητα περιστάσεων, κριτήρια τα οποία, κατά την αναιρεσείουσα, δεν συντρέχουν εν προκειμένω. Προς θεμελίωση του παραδεκτού των ισχυρισμών που συγκροτούν τον ως άνω λόγο αναιρέσεως, κατ' επίκληση των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 53 του π.δ. 18/1989, όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 3900/2010, αναφέρονται στο αναιρετήριο τα εξής: “[...] η προσβαλλόμενη απόφαση έρχεται σε αντίθεση τόσο με ενωσιακή νομολογία (όπως αναλυτικώς εκτίθεται ανωτέρω) όσο και με νομολογία του Δικαστηρίου [...] (ΣτΕ 22/2018, 440/2014, 3915-3918/2011, 3262/2011) σχετικά με την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 25 του Κανονισμού 1/2003, λόγω της έλλειψης πρόβλεψης στον ν. 703/1977 προθεσμίας παραγραφής, ενώ ταυτόχρονα δεν υπάρχει ad hoc νομολογία του Δικαστηρίου [...], η οποία να κρίνει κατά πόσο η έλλειψη πρόβλεψης προθεσμίας παραγραφής στον ν. 703/1977 συνιστά εκούσιο ή ακούσιο κενό νόμου, το οποίο να επιτρέπει την αναλογική εφαρμογή άλλων εθνικών ή ενωσιακών διατάξεων. Επιπλέον, δεν υφίσταται ad hoc νομολογία του Δικαστηρίου [...], η οποία να κρίνει ρητώς

ως αντισυνταγματική και, συνεπώς, ανεφάρμοστη τη διάταξη του άρθρου 50 παρ. 6 του ν. 3959/2011, δυνάμει της οποίας τέθηκαν επί τούτου από τον νομοθέτη εκτός του ρυθμιστικού πεδίου των διατάξεων περί πενταετούς και, σε κάθε περίπτωση, περί δεκαετούς παραγραφής του άρθρου 42 του ν. 3959/2011 περιπτώσεις όπως η επίδικη. Τέλος, δεν υπάρχει ad hoc νομολογία του Δικαστηρίου [...], με την οποία να αποσαφηνίζεται κατά πόσον πράγματι προϋπήρχε νομολογιακή πρακτική για την αναλογική εφαρμογή του άρθρου 25 του Κανονισμού 1/2003, η οποία θα καθιστούσε ευχερώς προβλέψιμη την εν λόγω εφαρμογή από έναν συνετό και επιμελή επιχειρηματία και, συνεπώς, σύννομη την αναλογική εφαρμογή των οικείων διατάξεων". Στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση όμως δεν υπάρχουν κρίσεις περί α) του εάν η έλλειψη πρόβλεψης προθεσμίας παραγραφής στον ν. 703/1977 συνιστά ακούσιο ή εκούσιο κενό νόμου, β) αντισυνταγματικότητας της διατάξεως του άρθρου 50 του ν. 3959/2011 και γ) προϋπάρξεως νομολογιακής πρακτικής για την αναλογική εφαρμογή του άρθρου 25 του Κανονισμού 1/2003, η οποία καθιστά ευχερώς προβλέψιμη την εν λόγω εφαρμογή από έναν συνετό και επιμελή επιχειρηματία και, συνεπώς, σύννομη την αναλογική εφαρμογή των οικείων διατάξεων. Πρόκειται, δηλαδή, για ζητήματα, από τα οποία δεν εξαρτήθηκε η κατά την αναιρεσιβαλλόμενη διάγνωση της υποθέσεως ώστε να είναι κρίσιμα κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων του ν. 3900/2010 και η επ' αυτών έλλειψη ή αντίθεση νομολογίας να μπορεί να θεμελιώσει το παραδεκτό του σχετικού σκέλους του πρώτου ως άνω προβαλλόμενου λόγου αναιρέσεως. Ως εκ τούτου, οι ανωτέρω ισχυρισμοί, με τους οποίους επιδιώκεται να επιλυθεί το, εν προκειμένω, τιθέμενο νομικό ζήτημα κατά τον τρόπο που επιδιώκει η αναιρεσείουσα είναι απορριπτέοι (πρβλ. ΣτΕ 162/2017). Εξάλλου, η ως άνω νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, της οποίας γίνεται επίκληση, δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ως αντίθετη με την αναιρεσιβαλλόμενη, διότι με τις εν λόγω αποφάσεις το Συμβούλιο της

Επικρατείας ερμηνεύει διατάξεις και αντιμετωπίζει ζητήματα, τα οποία, κατά την έννοια, πάντως, των ως άνω διατάξεων (βλ. σκέψη 2), δεν τίθενται στην παρούσα διαφορά. Ειδικότερα, στην απόφαση ΣτΕ 3262/2011 της επταμελούς συνθέσεως ερμηνεύονται οι διατάξεις του άρθρου 24 παρ. 4 του ως άνω ν. 703/1977, στις οποίες προβλέπεται η υποχρέωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού να εκδώσει απόφαση εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από την ημερομηνία υποβολής καταγγελίας ή του αιτήματος του αρμοδίου Υπουργού, κρίθηκε δε ότι η προβλεπόμενη στις εν λόγω διατάξεις προθεσμία έχει ενδεικτικό χαρακτήρα η δε παρέλευση αυτής δεν επιδρά, πάντως, μόνη αυτή, στο κύρος της αποφάσεως της Επιτροπής. Όμοια κρίση περιλαμβάνει και η απόφαση ΣτΕ 22/2018 η οποία επιπλέον τοποθετείται επί του ζητήματος της τυχόν, υπό προϋποθέσεις, συνδρομής αποζημιωτικής ευθύνης της Επιτροπής Ανταγωνισμού κατ' εφαρμογή των άρθρων 105 ΕισΝΑΚ και 932 Α.Κ., σε περίπτωση στοιχειοθέτησης παράλειψης οφειλόμενης ενέργειας, εκ μέρους της, επί μη έγκαιρης εκδόσεως σχετικής πράξης. Εξάλλου, οι αποφάσεις ΣτΕ 3915-3918/2011 και 440/2014 εκδόθηκαν επί διαφορών που προέκυψαν από την έκδοση προστίμων εκ μέρους της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς δυνάμει των διατάξεων του σχετικού άρθρου 72 παρ. 2 του ν. 1969/1991 (ΦΕΚ Α' 167). Εν όψει τούτου, οι ως άνω αποφάσεις δεν εκδόθηκαν βάσει των διατάξεων που διέπουν την παρούσα διαφορά και επί του ίδιου νομικού ζητήματος της παραγραφής, όπως αυτό τίθεται στην υπό κρίση υπόθεση και, ως εκ τούτου, δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη ως αντίθετες με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, ο δε σχετικός λόγος αναιρέσεως είναι, εν όψει των απορριπτέων και κατά τούτο ισχυρισμών της αναιρεσείουσας, και ως προς αυτό το σκέλος του απαράδεκτος. Για τον ίδιο λόγο είναι απορριπτέος και ο τελευταίος προβαλλόμενος με το αναιρετήριο ισχυρισμός περί παραδεκτού του ως άνω λόγου αναιρέσεως, σύμφωνα με τον οποίο η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι αντίθετη με ενωσιακή νομολογία, όπως η σχετική

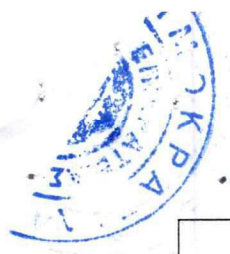
νομολογία μνημονεύεται από την αναιρεσεύουσα κατά την παράθεση των ισχυρισμών της που συνθέτουν τον πρώτο λόγο αναιρέσεως. Ανεξαρτήτως, συνεπώς, του ζητήματος ότι η παράθεση της εν λόγω νομολογίας γίνεται επ' ευκαιρία και προς επίρρωση του βασίμου των επιμέρους ισχυρισμών που προβάλλονται στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως, καμία από τις εν λόγω αποφάσεις δεν επιλύει ζήτημα, όπως αυτό που τίθεται στην παρούσα διαφορά. Ειδικότερα, στις αποφάσεις C-201/10, ZeFu Fleischhandel κατά Hauptzollamt Hamburg-Jonas και C-202/10 Vion Trading κατά Hauptzollamt Hamburg-Jonas το Δ.Ε.Ε. δέχθηκε ότι, δεν προσκρούει, κατ' αρχήν, στην αρχή της ασφάλειας του δικαίου, στο πλαίσιο της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ενώσεως, όπως η προστασία αυτή ορίζεται στον - μη ισχύοντα επί της παρούσης διαφοράς - Κανονισμό 2988/95 του Συμβουλίου της 18.12.1995, και κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3 παράγραφος 3 του εν λόγω Κανονισμού, το να εφαρμόζουν οι εθνικές αρχές και τα εθνικά δικαστήρια κράτους μέλους, επί διαφοράς σχετικά με την ανάκτηση αχρεωστήτως καταβληθείσας επιστροφής κατά την εξαγωγή, μεγαλύτερη προθεσμία παραγραφής από την προβλεπόμενη στον Κανονισμό, προκύπτουσα από εθνική διάταξη του κοινού δικαίου, υπό την προϋπόθεση, πάντως, ότι η ως άνω απορρέουσα από νομολογιακή πρακτική εφαρμογή υπήρξε επαρκώς προβλέψιμη, όπερ εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να το εξακριβώσει. Ομοίως, στις αποφάσεις C-41/69, ACF Chemiefarma NV κατά Επιτροπής, C-44/69, C-45/69 & T-38/02, C-52/69, Buchler und Co, Boehringer Mannheim GmbH, Groupe Danone και J. R. Geigy A.G. κατά της Επιτροπής, αντιστοίχως, κρίθηκε μεν ότι, η προθεσμία παραγραφής για να εκπληρώσει τη λειτουργία της ασφάλειας του δικαίου πρέπει να είναι καθορισμένη εκ των προτέρων και, ως εκ τούτου, όταν οι διατάξεις του κοινοτικού δικαίου που ρυθμίζουν την εξουσία της Επιτροπής προς επιβολή προστίμων σε περιπτώσεις παράβασης των κανόνων του ανταγωνισμού δεν προβλέπουν καμία παραγραφή, τότε ο καθορισμός της

διάρκειας και των λεπτομερειών εφαρμογής της υπάγεται στην αρμοδιότητα του κοινοτικού νομοθέτη. Η νομολογία όμως αυτή του Δ.Ε.Ε. αφενός μεν δεν αφορά στις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου που διέπουν την παρούσα διαφορά, εν πάση δε περιπτώσει, και κατά το μέρος που αφορά στο ζήτημα κατά πόσον η έλλειψη προθεσμίας παραγραφής παραβιάζει την αρχή της ασφάλειας του δικαίου, έχει, εν τω μεταξύ, μεταβληθεί, όπως βασίμως υποστηρίζεται με το από 23.11.2020, εμπροθέσμως υποβληθέν, υπόμνημα της αναιρεσίβλητης (βλ. ως άνω, C-201/10, ZeFu Fleischhandel κατά Hauptzollamt Hamburg-Jonas και C-202/10 Vion Trading κατά Hauptzollamt Hamburg-Jonas). Περαιτέρω, στις αποφάσεις C-295/04, Vincenzo Manfredi κ.λπ. κατά Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA κ.λπ. και C-429/2012, Siegfried Pohl κατά ÖBB-Infrastruktur AG κρίθηκε από το Δ.Ε.Ε. ότι δεν αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, στην αρχή της αποτελεσματικότητας, και σε περίπτωση έλλειψης σχετικής κοινοτικής ρυθμίσεως, η εφαρμογή εθνικής ρύθμισης περί παραγραφής, του αστικού δικαίου, προβλέπουσας τριακονταετή παραγραφή· οι διαφορές όμως, επί των οποίων εκδόθηκαν οι ως άνω αποφάσεις δεν προέκυψαν από την εφαρμογή δικαίου του ανταγωνισμού αλλά αφορούν, αφενός σε επιστροφή προσαυξήσεως ασφαλιστρων στο πλαίσιο ασφαλιστικής σύμβασης αστικής ευθύνης για ατυχήματα προκαλούμενα από οχήματα, στην περίπτωση που οι σχετικές εταιρείες είχαν εφαρμόσει ασφάλιστρα δυνάμει συμπράξεως κηρυχθείσας παράνομης από την εθνική αρχή ανταγωνισμού, και αφετέρου στην κατάταξη σε μισθολογικό κλιμάκιο, προσδιοριστικό για τον υπολογισμό συνταξιοδοτικής παροχής, αντιστοίχως. Εξάλλου, η διαφορά, επί της οποίας εκδόθηκε η επίσης αναφερθείσα ως αντίθετη με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση C-341/2013, Cruz & Companhia Lda Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP), αφορά στην ισχύ παραγραφής επί διώξεων που συνεπάγονται λήψη διοικητικών μέτρων κατά την έννοια του άρθρου 4 του Κανονισμού 2988/95 και όχι

μόνον επί διοικητικών κυρώσεων κατά την έννοια του άρθρου 5 του ίδιου Κανονισμού, το Δ.Ε.Ε. έκρινε δε ότι, μολονότι το άρθρο 3 παρ. 3 του εν λόγω Κανονισμού επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν προθεσμίες παραγραφής μακρότερες από την προβλεπόμενη στον ίδιο (τριετής ή τετραετής προθεσμία), οι οποίες προκύπτουν από τις διατάξεις κοινού δικαίου προγενέστερες της ημερομηνίας εκδόσεως του Κανονισμού, η εφαρμογή εικοσαετούς προθεσμίας παραγραφής βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη του σκοπού περί προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Περαιτέρω, η απόφαση του Ε.Δ.Δ.Α. υπ' αριθμ. 21772/2011, της 9.1.2013, Volcon κατά Ουκρανίας, εκδόθηκε επί διαφοράς που προέκυψε από την καταγγελία παραβιάσεων των δικαιωμάτων του εκεί αιτούντος ο οποίος αποπέμφθηκε από τη θέση δικαστή του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Η αναιρεσείουσα δε, όσον αφορά στο ζήτημα της έλλειψης προθεσμίας παραγραφής για δίκες περί αποπομπής δικαστή λόγω "παράβασης όρκου", επισημαίνει στο εισαγωγικό δικόγραφο φράση από την εν λόγω απόφαση, σύμφωνα με την οποία, "... το Δικαστήριο δεν θεωρεί προσήκον να υποδείξει την προσήκουσα προθεσμία παραγραφής ...". Πέραν όμως της διαφορετικότητας της εν λόγω απόφασης σε σχέση με την υπό κρίση διαφορά, η εν λόγω φράση, ολοκληρωμένα παρατιθέμενη, έχει ως εξής: "Ενώ το Δικαστήριο δεν θεωρεί προσήκον να υποδείξει την προσήκουσα προθεσμία παραγραφής, κρίνει ότι μια τόσο ανοιχτή προσέγγιση σε πειθαρχικές υποθέσεις που εμπλέκουν δικαστικούς λειτουργούς απειλεί σοβαρά την αρχή της νομικής αβεβαιότητας". Τέλος, η αναιρεσείουσα παραθέτει στο δικόγραφό της την απόφαση του εφετείου (Court of Appeal) του Λονδίνου, της 15.4.2011, "Quarmby Construction Company Limited, St James Securities Holdings Limited v Office of Fair Trading", Case No 1120/1/1/09, εκδοθείσας επί υποθέσεως εφαρμογής δικαίου του ανταγωνισμού, θεωρεί δε ότι η εν λόγω απόφαση περιέχει αντίθετη κρίση με αυτή της αναιρεσιβαλλόμενης. Ο ισχυρισμός της όμως αυτός είναι απορριπτέος ήδη διότι, δεν είναι,

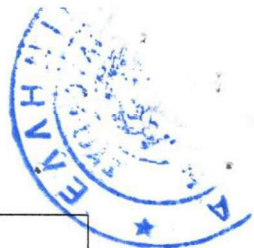

πάντως, δυνατή η λήψη υπόψη, για το παραδεκτό της αιτήσεως αναιρέσεως, νομολογίας δικαστηρίου έτερης έννομης τάξης αποφαινόμενου περί την ερμηνεία και εφαρμογή εθνικού δικαίου άλλου κράτους (νόμου 1988 περί ανταγωνισμού). Εν όψει των ανωτέρω, οι προβαλλόμενοι με το εισαγωγικό δικόγραφο ισχυρισμοί της αναιρεσείουσας περί του παραδεκτού του πρώτου προβαλλόμενου λόγου αναιρέσεως είναι απορριπτέοι στο σύνολό τους. Και υπέβαλε μεν η αναιρεσείουσα, κατόπιν της συζητήσεως της υπό κρίση αιτήσεως στις 16.11.2020, ήτοι υπό το καθεστώς ισχύος της ρυθμίσεως του, παρατεθέντος στη σκέψη 4, άρθρου 71 παρ. 1 του ν. 4722/2020, εντός της προβλεπόμενης στην εν λόγω διάταξη, προθεσμίας των επτά (7) ημερών από τη συζήτηση, το από 20.11.2020 υπόμνημα, με το οποίο υποστήριξε ότι, η κρίση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως είναι αντίθετη με την, εκδοθείσα μετά την άσκηση της αιτήσεως (23.1.2019), απόφαση ΣτΕ 582/27.3.2019, με την οποία κρίθηκε ότι, σε περίπτωση υποθέσεως όμοιας με την ένδικη, ανακύψασας στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού, εμπίπτουσας στο καθεστώς του ν. 703/1077, δεν εφαρμόζεται αναλογικά η ρύθμιση του άρθρου 25 του Κανονισμού 1/2003 αλλά η Επιτροπή Ανταγωνισμού υποχρεούται να ασκεί τις αρμοδιότητές της εντός ευλόγου χρόνου, στοιχείο το οποίο κρίνεται κάθε φορά ανάλογα με τις συνθήκες της διαφοράς και ότι, ειδικά για την επιβολή κυρώσεων, μέτρο του ευλόγου χρόνου αποτελούν επιπλέον, εν όψει και της αρχής της αποτελεσματικότητας του ενωσιακού δικαίου αφενός και της αρχής της αναλογικότητας αφετέρου, οι προθεσμίες που έχουν ταχθεί στο άρθρο 25 του ως άνω Κανονισμού, υπό την έννοια ότι ο εύλογος χρόνος δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπολείπεται των προθεσμιών που τάσσονται στη διάταξη αυτή, δεν μπορεί όμως να είναι ούτε και καταδήλως μακρύτερος από τον μέγιστο συνολικό χρόνο που προβλέπεται από τις ενωσιακές διατάξεις, δηλαδή τη δεκαετία. Και αυτός όμως ο ισχυρισμός της αναιρεσείουσας είναι απορριπτέος ως

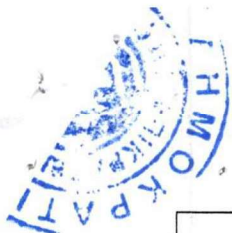

απαράδεκτος. Τούτο δε διότι είναι μεν δυνατή η επίκληση, ως αντίθετης με την αναιρεσιβαλλομένη, αποφάσεως εκδοθείσης μετά την κατάθεση της αιτήσεως αναιρέσεως (βλ. ΣτΕ 1216/2020, 494/2020, 487/2018, 170/2018 πρβλ. ΣτΕ 296/2020), δυνάμει της διατάξεως του άρθρου 53 παρ. 3 του π.δ/τος 18/1989, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15 παρ. 2 του ν. 4446/2016, εντούτοις, δεν είναι δυνατή η επίκληση της εν λόγω νομολογίας με υπόμνημα που υποβλήθηκε μετά τη συζήτηση της υποθέσεως (ΣτΕ 947/2020, 1972/2018, 1693/2018, 2760/2017, 1259/2017, 1013/2017, 1005/2017, 731/2017, 4590/2015, 1198/2014, 3799/2013, 3915/2011 πρβλ. και ΣτΕ 3076/2017). Ως προς το ζήτημα δε αυτό ουδεμία μεταβολή επήλθε από την εξαιρετική ρύθμιση του άρθρου 71 παρ. 1 του, παρατιθέμενου στη σκέψη 4, ν. 4722/2020, βάσει της οποίας παρέχεται η διαδικαστική δυνατότητα στους διαδίκους, κατά τη διάρκεια ισχύος των μέτρων για την αντιμετώπιση της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, να υποβάλουν υπόμνημα εντός προθεσμίας επτά ημερών από τη συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο και δυνάμει της οποίας ρυθμίσεως υπεβλήθη στο ακροατήριο από την αναιρεσείουσα το ανωτέρω υπόμνημα. Εν όψει των ανωτέρω, είναι απορριπτέοι στο σύνολό τους οι ισχυρισμοί της αναιρεσείουσας περί του παραδεκτού του πρώτου προβαλλόμενου λόγου αναιρέσεως, ο οποίος, συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

7. Επειδή, προβάλλεται με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει λόγω εσφαλμένης ερμηνείας των διατάξεων του άρθρου 25 του Κανονισμού 1/2003, δεδομένου ότι, από το γράμμα αυτών αλλά και από τη σχετική νομολογία του Δ.Ε.Ε. προκύπτει ότι, η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται αποκλειστικώς όσον αφορά στις εξουσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και όχι στις εξουσίες των εθνικών αρχών ανταγωνισμού· ο εθνικός δε νομοθέτης, όπως υποστηρίζεται συναφώς, έχει πάντοτε τη δυνατότητα να αποκλίνει από τις ενωσιακές διατάξεις περί παραγραφής, στο μέτρο που δεν θίγεται η

αποτελεσματικότητα των ενωσιακών ρυθμίσεων· κατά την αναιρεσεύουσα δε, εξάλλου, η ενιαία εφαρμογή των περί παραγραφής κανόνων του ενωσιακού δικαίου περί ελεύθερου ανταγωνισμού σε όλα τα κράτη μέλη είναι προφανώς αντίθετη με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 2 του Κανονισμού 1/2003, το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα εθνικού νομοθέτη να θεσπίζει και να εφαρμόσει στο έδαφός του αυστηρότερες κυρώσεις. Ως προς το παραδεκτό του λόγου αυτού προβάλλεται ότι, η προσβαλλόμενη, “[...] εφαρμόζοντας τη ρύθμιση του άρθρου 25 του Κανονισμού 1/2003 έρχεται σε αντίθεση με την ΔΕΕ, C-550/07 P, Akzo Nobel Chemicals, σκ. 102, η οποία έκρινε ότι οι επίμαχες ρυθμίσεις του Κανονισμού 1/2003 αφορούν μόνον την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σε κάθε περίπτωση, ο παρών λόγος ασκείται παραδεκτά επειδή δεν υπάρχει νομολογία του Δικαστηρίου [...] σχετικά με το αν η ρύθμιση του άρθρου 25 του Κανονισμού 1/2003 εφαρμόζεται άμεσα στο εθνικό δίκαιο καθορίζουσα τις αρμοδιότητες και εξουσίες της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Επιπλέον, δεν υφίσταται ad hoc νομολογία του Δικαστηρίου [...] με την οποία να έχει κριθεί κατά πόσον η απουσία πρόβλεψης προθεσμίας παραγραφής συνιστά ακούσιο κενό νόμου που επιτρέπει την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 25 του Κανονισμού 1/2003”. Οι εν λόγω, περί παραδεκτού του σχετικού λόγου αναιρέσεως, ισχυρισμοί της αναιρεσεύουσας πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι διότι, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν προέβη σε ερμηνεία της διατάξεως του άρθρου 25 του ως άνω Κανονισμού 1/2003, αλλά έκρινε ότι η τελευταία εφαρμόζεται αναλογικά δυνάμει του εθνικού και του πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου. Ως προς το ζήτημα δε αυτό υπήρχε κατά την άσκηση της αιτήσεως ήδη η απόφαση ΣτΕ 1976/2015, με την οποία ερμηνεύθηκαν, κατά όμοιο τρόπο με την αναιρεσιβαλλομένη, οι διατάξεις του εθνικού δικαίου του ανταγωνισμού (του ν. 703/1977) και του Κανονισμού 2988/1974, η προσβαλλόμενη δε απόφαση επικαλείται την απόφαση αυτή και υιοθέτησε την κρίση της. Εν όψει τούτου, είναι απορριπτέοι τόσο οι συναφείς περί παραδεκτού του

Αριθμός 1348/2023

-21-

λόγου ισχυρισμοί της αναιρεσείουσας όσο και ο προβαλλόμενος λόγος αναιρέσεως στο σύνολό του.

8. Επειδή, κατόπιν αυτών, η υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Διά ταύτα

Απορρίπτει την αίτηση.

Επιβάλλει εις βάρος της αναιρεσείουσας τη δικαστική δαπάνη της αναιρεσίβλητης η οποία ανέρχεται στο ποσό των τετρακοσίων εξήντα (460) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στις 16 Νοεμβρίου και 9 Δεκεμβρίου 2020

Ο Πρόεδρος του Στ' Τμήματος

Ιωάννης Β. Γράβαρης

Η Γραμματέας
και μετά την αποχώρησή της
Η Γραμματέας του Στ' Τμήματος

Σταυρούλα Χάρου

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 2ας Αυγούστου 2023.

Ο Πρόεδρος
του Β' Θερινού Τμήματος

Διομήδης Κυριλλόπουλος

Ο Γραμματέας

Λάμπρος Ρίκος

